

Тютюнові акцизи і споживання тютюну в Україні

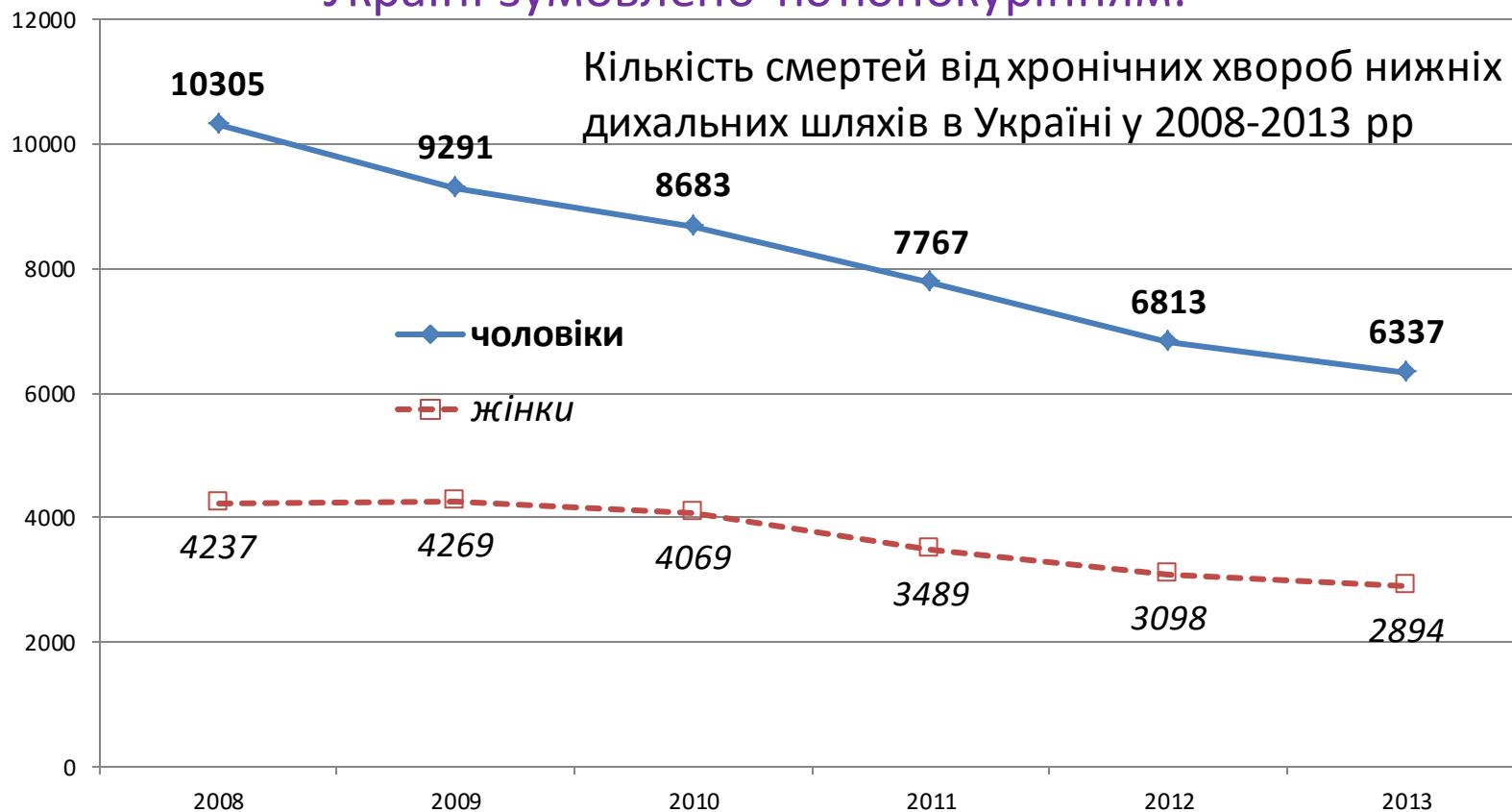
Красовський К.С.

Завідувач відділом контролю над тютюном
Українського інституту стратегічних
досліджень МОЗ України

Результати акцизної політики в Україні

Куріння є причиною виникнення або обтяження перебігу багатьох захворювань, зокрема, **респіраторних**. За даними ВООЗ, 58% смертей від **хронічних обструктивних захворювань легень** в Україні зумовлено тютюнокурінням.

Дані опитувань Держстату також свідчать про те, що відсоток опитаних осіб, які повідомили, що хворіють на хронічний бронхіт або емфізему скоротився у 2008-2015 роках з 8,9 до 6,2 або на 30%.

Аналіз наявних даних показав, що зменшення поширеності тютюнокуріння супроводжувалося скороченням захворюваності і смертності серед населення України

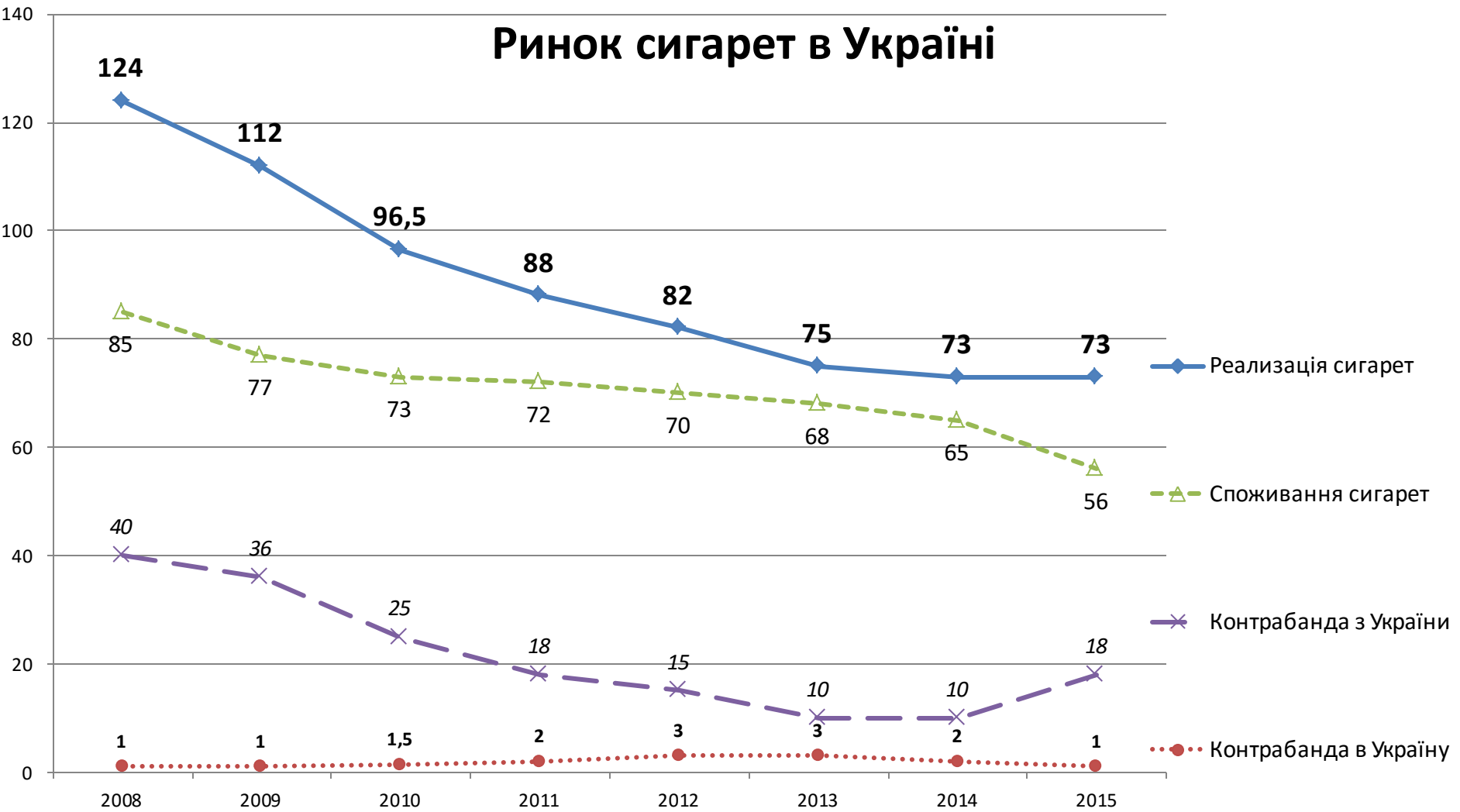
- Найбільше скоротилася смертність та захворюваність від емфіземи, астми та інших респіраторних хвороб.
- Зменшення смертності від деяких інших хвороб, зокрема, від інсульту та інших хвороб системи кровообігу серед осіб працездатного віку, туберкульозу, смертей на пожежах, синдрому раптової смерті немовляти та деяких інших хвороб, також може бути певною мірою пов'язано із зменшенням поширеності куріння.
- Виявлені тенденції показують, що збільшення акцизів на тютюнові вироби та інші заходи контролю над тютюном, які вже проводилися в Україні, треба продовжувати, бо вони виявилися ефективними і мають великий потенціал покращення здоров'я населення України.

Ставки акцизу і ціни на сигарети в Україні та сусідніх країнах в 2016 році

	Специфічна ставка акцизу на 1000 сигарет з фільтром		Адвалерна ставка акцизу	Середня ціна пачки сигарет євро (KPMG)	Ціна пачки сигарет Winston (червень 2016)	
	Нац.вал	Гривень			Нац.вал	Гривень
Україна	318,26	318	12%	0,58	20	20
<i>мін. спец акциз</i>	<i>425,75</i>	<i>426</i>				
Росія	1250	483	12%	0,83	100	39
<i>мін. спец акциз</i>	<i>1680</i>	<i>649</i>				
Молдова	200	254	18%	0,66	22	28
Грузія	55	550	10%		2,5	29
Білорусь	від 148800	187	0%	0,58	22000	28
	до 390300	492				
Польща	207	1343	31,41%	3,13		
Угорщина	15700	1429	25%	3,38		
Румунія	333	2065	14%	3,15		
Словаччина	59,5	1683	23%	3,12		

Оцінка споживання сигарет в Україні

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість курців, млн. осіб, дані Держстату	10,1	9,2	8,7	8,6	8,4	8,1	7,7	6,7
Споживання, млрд. сигарет (якщо курець в середньому викурює 22 сигарети на день)	85	77	73	72	70	68	65	56

Угода про асоціацію між Україною та ЄС (Стаття 352):

*Сторони розвиватимуть співробітництво і гармонізуватимуть політику щодо протидії та боротьби з шахрайством і контрабандою підакцизних товарів. Це співробітництво, зокрема, включатиме **поступове наближення акцизних ставок на тютюнові вироби**, наскільки це можливо, беручи до уваги обмеження регіонального контексту, у тому числі шляхом діалогу на регіональному рівні та **відповідно до Рамкової конвенції ВООЗ про контроль над тютюном 2003 року**.*

Стаття 6 **Рамкової конвенції** визнає, що цінові й податкові заходи є ефективним і важливим засобом скорочення споживання тютюну різними групами населення, особливо молоддю і визначає, що країни мають здійснювати **податкову політику ... спрямовану на скорочення споживання тютюну**.

У 2014 році Конференцією Сторін РКБТ було ухвалено керівні принципи для виконання Статті 6 РКБТ. У розділі 3.2 Керівних принципів зазначено: **Податкові ставки мають зростати на регулярній основі, потенційно щорічно, з урахуванням інфляції і зростання доходів населення з метою зниження споживання тютюнових виробів**.

Пропозиції

- В 2017-2023 роках щорічно підвищувати специфічну та мінімальну специфічні ставки акцизів на 30%, а адвалерну ставку – на 2 відсоткових пункти щороку.
- Середня ставка акцизу 2017 року збільшиться приблизно до 600 гривень на 1000 сигарет. Навіть якщо ринок сигарет зменшиться у 2017 року до 60 мільярдів сигарет, надходження до бюджету від тютюнових акцизів у 2017 році мають скласти $0,6 * 60 = 36$ мільярдів гривень.
- Якщо у разі запровадження запропонованих ставок акцизу у 2023 році (мінімальний специфічний акциз – 90 євро або 2500 гривень на 1000 сигарет), тютюновий ринок скоротиться до 40 млрд. сигарет (завдяки скороченню контрабанди сигарет із України та зменшенню споживання тютюну), річні надходження до бюджету складуть $2,5 * 40 = 100$ млрд. гривень.
- Скорочення споживання тютюну в Україні призведе до подальшого зменшення рівнів пов'язаних з вживанням тютюну хвороб та смертей в Україні.